

معرفی مرکز ایرانشناسی در قفقاز^۱

مرکز ایرانشناسی در قفقاز در سال ۱۹۹۶ در ایروان تأسیس شده است. مرکز ایرانشناسی در قفقاز مستقر در ارمنستان یک مؤسسه آکادمیک غیردولتی است که فعالیت‌هایش براساس ابتکارهای خلاق بنیان نهاده شده است. ضرورت تأسیس چنین نهادی به واسطه دلایل بسیاری تبیین می‌گردد و قبل از هر چیز با توانایی بسیار ارمنستان در زمینه‌های گوناگون مطالعات ایرانی و شرقی مسیری شایسته را برای سازماندهی مهیا می‌نماید. این مرکز آماده همکاری با مؤسسات علمی، اجتماعی، سیاسی و انتشاراتی خارجی است تا چارچوبی معین برای فعالیت‌های مربوطه مشخص نماید.

اهداف اصلی و واقعی مرکز ایرانشناسی در قفقاز شامل موارد زیر است:

- هماهنگی تحقیق آکادمیک در چارچوب مسایل مربوط به ایران در منطقه قفقاز؛
- سازمان دادن ظرفیت آکادمیک ارمنستان حول مطالعات ایرانی و مطالعات شرقی به‌طور اعم؛

- ترویج همکاری فعال بین کشورهای آسیایی و مشترک‌المنافع، همان‌طور که مراکز مطالعاتی شرقی و غربی متعهد به تحقیقات آکادمیک مربوط به خود می‌باشند؛
- کمک و مساعدت در امر فعالیت‌های صلح‌سازی در منطقه؛

انتشارات «مرکز ایرانشناسی در قفقاز» به عنوان نشریاتی بین‌المللی محسوب می‌گردند. این مرکز از همکاری شرق‌شناسان به‌ویژه مستشرقین متخصص در مسایل جمهوری‌های آسیای مرکزی و قفقاز که در زمینه‌های گوناگون مطالعات شرق‌شناسی از جمله تاریخ، انسان‌شناسی اجتماعی، مذهب، زبان‌شناسی و علوم سیاسی تحقیق می‌کنند استقبال می‌نماید.

انتشارات مرکز ایرانشناسی در قفقاز به‌طور مشخص و صرفاً بر تحقیقات آکادمیک تأکید دارد، اولین شماره مجله مرکز ایرانشناسی در قفقاز تحت عنوان ایران و قفقاز در سال ۱۹۹۷ به چاپ رسیده که شامل شماری مقالات تحقیقی می‌باشد. قابل توجه اینکه این مجله

حاوی دوازده مقاله به زبان انگلیسی و تعدادی به زبان روسی و فرانسه می‌باشد. همچنین سخن سردبیر آن به دو زبان انگلیسی و روسی در ابتدای مجله آمده است. بخش آخر این مجله نوپا اختصاص به معرفی کتب در رابطه با منطقه قفقاز دارد.

در این بخش، شش کتاب معرفی شده که یکی از آنها کتابی تحت عنوان فرهنگ خراسان بزرگ نوشته امیرشالچی می‌باشد که در تهران به زیور طبع آراسته شده است. همچنین، در این بخش کتابی از سردبیر مجله آقای گارنیک آساتریان^۱ تحت عنوان اشعار باکستیاریس^۲ و نیز کتابی از «کمال مدهر احمد» تحت عنوان کردستان در اثنای جنگ جهانی اول چاپ لندن معرفی شده‌اند. مقالات مجله تنوع موضوعی بسیار دارند. در اینجا عناوین بعضی از مقالات را می‌آوریم:

- ریشه قوم کرد و علل برخوردهای کردها و ارمنی‌ها در چندین قرن پیش؛
- وضعیت قومی در خراسان و مسلمانان اولیه در این سرزمین؛
- مسایل مربوط به مهاجرت داغستانی‌ها به ترکیه؛
- روابط و مناسبات مردم قفقاز و مردم داغستانی الاصل؛
- اسنادی از داغستان به زبان فارسی؛
- عنصر افغانی در میان قبایل بلوچ؛
- سنتهای ارمنی و فولکلور کردی؛
- رابطه تاریخ یک طرز تفکر کشاورزی یا مردمان تباستانی؛
- تنوع تجهیزات کشاورزی؛
- منطق کیفری و مطالعه مذاهب ملانزی
- تضادهای فرهنگی به واسطه زبان افغانی؛
- مسایل جغرافیای اقتصادی کشورهای ماورای قفقاز.

قاسم ملکی

مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز